

MODELS D'ANÀLISI DE TEXT ELABORATS I APLICATS PEL PROFESSOR
FREDERIC LLOPIS BAUSET A L'ALUMNAT DE BATXILLERAT DE L'INSTITUT
LA GARRIGOSA DE MELIANA

Anàlisi de text. Valencià. 2n de batxillerat
Examen de 3a avaluació

Cognoms i nom Grup

A.- Realitzeu un comentari del text següent —coherència i valoració personal— (7 punts):

Des del tren

El tren cap a Castelló ix de l'estació del Nord de València. Fa uns pocs quilòmetres en direcció sud, tot passant per la Font de Sant Lluís i, després d'una revolta, enfila cap al nord, i continua en la direcció correcta que **EL** durà al seu destí. Comença un malson.

A poc d'eixir de l'estació, antigues naus industrials abandonades, que conserven certa bellesa i esperen convertir-se en runes o ser enderrocades, comparteixen espai amb barris impersonals i solars a mig edificar on creixen, de manera espontània, algunes hortalisses esquelètiques. D'una de les finques que es veuen des del tren, pengen moltes pancartes. «No als enderrocs» «No a l'especulació», «Cent cinquanta famílies afectades»? No conec el tema que mou els veïns a denunciar. Algun desallotjament massiu? Qui **N**'informa?

Tot seguit apareixen els trossets d'horta engabiada. Aquelles parcel·letes minúscules que algú ha tancat amb fils d'aram, amb estaques o amb vells somiers, per continuar conreant-**LES** mentre es puga. Estan ben treballades, els solcs ben arrencats. Hi veig un home regant unes tomateres amb l'aigua d'unes garrafes. Vorejant el seu campet circula una sèquia. Com és que no **LA HI** aprofita? **HO** entenc de seguida: l'aigua és espessa, bruta, coberta d'una capa de verdim.

Endevine la pudentor **QUE** deu exhalar. I comence a vore abocadors incontrolats, muntons de runes, de plàstics i de pots seguint el camí del tren i vorejant les séquies. Quan ens trobem pròxims a la zona de la Punta, la nostra vista abraça un enorme espai ocupat per grans contenidors. Arriben a tocar de les vies **I FINS I TOT** abasten el port. Diuen **QUE** aquella ubicació és il·legal **PERÒ** cada dia n'hi ha més. Nova notícia: a l'estiu un enorme vaixell en portarà uns quants milers més. València serà la base de megabucs i contenidors més gran del Mediterrani. Fantàstic! serem els més grans, els més rics, els més? Han matat l'horta. I la merda sura per les séquies.

Carme Miquel, *Levante*, 16-05-05

B.- Trieu i responeu dues de les quatre qüestions següents (3 punts):

1. *Analitza sintàcticament els 5 pronoms febles en majúscula i negreta del text i digues als sintagmes a què substitueixen.*
2. *Classifica el tipus d'oracions que introdueixen els nexes en majúscula i cursiva del darrer paràgraf (classificació completa)*
3. *Assenyala i explica els díctics de 1a i 2a persona del text (Pots agrupar-los).*
4. *Indica 5 casos diferents de modalització i explica'ls (exemple, recurs i explicació).*

COHERÈNCIA

El present text, escrit per Carme Miquel i publicat al diari *Levante* en la seua secció *Panorama* el dia 16 de maig de 2005, es titula "Des del tren" i tracta sobre la situació actual de l'horta dels voltants de la ciutat de València i, en concret, d'una zona específica: la Punta, que en les dates de la publicació d'aquest article es trobava afectada per l'ampliació del port.

Com a tesi l'autora denuncia i critica que a hores d'ara s'està destruint l'horta i que el seu manteniment resulta difícil. A més a més, també critica el fet que el desenvolupament industrial i urbanístic de la ciutat i la consegüent riquesa que ens prometen té com a contrapartida la contaminació i la destrucció del paisatge.

A més, l'autora planteja unes altres idees secundàries que reforcen i recolzen aquesta idea principal. Aquestes idees podem considerar-les les causes de la desaparició de l'horta, o bé considerar-les com a exemples concrets del seu deteriorament actual:

- Els veïns d'aquestes zones es veuen perjudicats per l'especulació i mostren les seues protestes, tot i que els mitjans de comunicació no se'n fan ressò.
- La contaminació de les séquies arriba a tal punt que la seua aigua no serveix per regar les petites hortes que hi sobreviuen..
- Una part important d'horta, a prop del port, ha estat ocupada per enormes contenidors

En resum. Quan es surt en tren des de València es pot observar el panorama de desolació i abandonament que pateix l'horta i que acabarà finalment per provocar la seua desaparició. Tant el paisatge com els seus habitants es veuen perjudicats, mentre que ningú hi posa solució ni s'informa a l'opinió pública. L'horta ha esdevingut un abocador incontrolat de residus i les poques parcel·les que hi queden estan destinades a la seua desaparició com a conseqüència de la brutícia i la contaminació de les aigües. I a més la situació sembla que tendirà a empitjorar a causa del creixement poc sostenible del port i l'ocupació il·legal del terreny de conreu per part dels contenidors del port.

L'únic element paratextual que presenta el text és el títol, que apareix tipogràficament marcat en majúscula, negreta i un cos de lletra superior a la resta. És com una introducció a la descripció que fa el text del paisatge que es veu "Des del tren". Es tracta, per tant, d'un títol temàtic, ja que no ens avança cap informació sobre el contingut del text, ni cap opinió subjectiva de l'autora, simplement ens informa que tot el que ens explicarà es veu *des del tren*. Es tracta, com és característic dels textos periodístics, d'un títol breu; i a diferència del text que es troba fortament modalitzat, és simplement informatiu, ja que no hi aporta cap mena de valoració personal. Potser un títol també temàtic però més complet fóra "L'horta des del tren"

L'estructura temàtica del text és sintetitzant perquè la tesi o idea principal apareix a la conclusió, a les dues últimes línies, on de manera explícita es manifesta la relació entre els desitjos de grandesa de la ciutat i el consegüent deteriorament de l'horta: "*Han matat l'horta*". El text evoluciona dels fets concrets a la generalització, dels efectes concrets i particulars de la contaminació i de l'especulació urbanística que s'observen des del tren, a la conseqüència que s'extrau a la fi de l'article, a la generalització d'aquestes conseqüència a la totalitat del paisatge descrit: "*Han matat l'horta*".

Pel que fa a l'estructura textual, podem dividir el text en introducció (1-3), argumentació (4-22) i conclusió (23-24), com ocorre als textos argumentatius. A la introducció, l'autora prepara l'escenari per a la descripció que presentarà tot seguit, ens situa en el lloc a descriure i en la seua mateixa perspectiva, però sense avançar-nos encara el tema, simplement ens avança que allò que tractarà tot seguit serà un "malson".

A l'argumentació, presenta una descripció del panorama que s'observa des del tren i es fan clares valoracions sobre aquestes observacions. Ens hi presenta els exemples que recolzen la seua tesi: les condicions de les aigües, la situació de les parcel·les i dels llauradors, les condicions dels solars i les ruïnes industrials ... Tots els casos concrets necessaris que justifiquen la conclusió global del darrer paràgraf. S'hi utilitzen arguments d'experiència personal —és la pròpia autora qui observa i descriu—, de majoria —molta gent es veu afectada...— i de dades —notícia que a l'estiu es duran més contenidors.

La conclusió és breu i contundent. La frase final —tal com sol ocórrer als articles d'opinió— resumeix el text. Mitjançant una contraposició presenta l'alegria de ser més importants i més rics amb la destrucció de l'horta. Tot això es veu reforçat pel canvi de registre que es produeix a la darrera frase que frega la vulgaritat per a causar una forta impressió en el lector: “*la merda sura per les séquies*”.

ADEQUACIÓ

La finalitat de l'autora d'aquest article és criticar un problema actual, al seu parer no massa conegut, fer veure al lector la necessitat de protegir l'horta davant el greu problema que l'amenaça i convèncer-lo que cal prendre mesures per aturar l'avanç de l'especulació i de la contaminació, que en poc de temps pot acabar *matant l'horta*. Per tant, es tracta d'un text argumentatiu en què la funció del llenguatge predominant és l'apel·lativa que subjau a tot el text ja que l'autora pretén que el lector actue en un sentit determinat per frenar el greu problema de la reducció de l'horta i, en concret, l'ampliació del port.

Això no obstant, també hi trobem altres funcions com ara la referencial a les descripcions que fa dels paisatges que observa des del tren, o l'expressiva davant les valoracions de l'autora sobre allò que observa, com ara l'exclamació irònica “*Fantàstic!*” o les interrogacions retòriques de la línia 15, gràcies a les quals l'autora manifesta el seu descontent davant la destrucció de l'horta. I finalment també podem parlar de la funció retòrica que aconsegueix copsar l'atenció del receptor amb l'efecte resultant de trencar el registre dominant amb “*i la merda sura per les séquies*” final.

Com ja hem dit el tipus de text és argumentatiu ja que l'autora tracta de fer-nos veure la necessitat de salvar l'horta. El seu àmbit d'ús és periodístic, atès que l'hem conegut en un mitjà de comunicació escrit com és el diari *Levante* de València. I per últim, pertany al gènere dels articles d'opinió perquè ens transmet una opinió subjectiva i crítica sobre un tema d'actualitat —encara avui, però especialment en el moment de la seua publicació— i polèmic, com és la pèrdua de l'horta valenciana, i en concret de la Punta, a més d'anar signat.

L'emissora real del text, Carme Miquel, és una col·laboradora habitual del diari *Levante* a la seua secció Panorama, que ha exercit de mestra i que pertany a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. És autora, entre altres de la novel·la *Aigua en cistella* i acaba de publicar una novel·la per a un públic adolescent que tracta concretament aquest mateix problema *L'amenaça de les grues*. L'emissor model és una persona conscienciada pels fets que denuncia i, d'acord amb la seua ideologia d'esquerres, es mostra contrària a l'avanç incontrolat de la ciutat i el pseudoprogrés i la reducció de l'horta. L'emissor —el locutor— es troba present al text mitjançant les formes verbals *veig* (l. 13) o *entenc* (l.15), amb la qual cosa deduïm que l'emissor del text no té cap interès per mostrar objectivitat. Per altra banda, també apareix, juntament amb el receptor —l'allocutari— amb les formes verbals de primera persona del plural *trobem* (l. 19) o *serem* (l. 23) o amb el possessiu *nostra* (l. 19), corresponents a un nosaltres globalitzador referit a tots els valencians amb la intenció de fer-lo partícip del seu punt de vista i crear amb un ells un cert grau de complicitat, a més de cridar-los l'atenció en el sentit que tots patirem les conseqüències d'aquesta greu situació.

El receptor model del text és una persona que està, igual que l'emissor, preocupada pel tema plantejat, que ha de conèixer el context situacional que s'hi planteja, els canvis que s'han produït a l'horta de València els darrers anys, la situació dels veïns de la Punta i que ha de tenir coneixement de la zona esmentada, d'on es troba i per on passa la via, ja que en cas contrari l'article no resultarà tan cridaner. Això no obstant, el text no requereix uns coneixements culturals extraordinaris i pot ser entès per qualsevol lector de diaris amb un nivell cultural mitjà, ja que el tema tractat és bastant conegut.

El codi emprat al text és el català, en la seua variació diacrònica actual, com ho demostren paraules com ara *naus industrials, megabuys, especulació* o *plàstics*. La variació diacrònica utilitzada presenta algunes característiques del català occidental i, en concret del valencià, com ara la utilització del verb *eixir* o alguns trets morfològics com la 1a persona del present d'indicatiu en “-e” *endevine* i *comence*, o la freqüent utilització dels diminutius *parcel·letes, trossets* i *campet*.³

El registre, o varietat diafàsica, que presenta el text és l'estàndard, utilitzat perquè l'autora té la intenció d'arribar a un públic com més ampli millor, no coneix els lectors i es troba en un àmbit periodístic. Tot i això, al text, malgrat el seu registre estàndard, apareixen algunes paraules del registre col·loquial i, fins i tot, del vulgar, a la fi del text, per provocar amb aquest trencament de nivell de llenguatge una major impressió final entre els lectors: "*i la merda sura per les séquies*".

El canal emprat és l'escrit, per la qual cosa podem llegir un text ara —2007—, quasi dos anys després de la seua publicació. Per contra, no ens és permesa la interacció immediata emissor-receptor. El seu caràcter de text preparat podem observar-lo en la presentació de dades concretes, així com en oferir al lector cites literals com ara el text de les pancartes dels veïns en senyal de protesta. Per altra banda, malgrat ser escrit, presenta algunes característiques de l'oralitat com ara les pseudointerpel·lacions al receptor mitjançant les abundants interrogacions retòriques.

L'espai a què es refereix el text és la ciutat de València i la seua àrea metropolitana, on ocorren els fets que ens hi narra, en concret a la zona de la Punta, al sud-est de la ciutat. Tanmateix, podria estendre's a altres territoris que també pateixen el mateix problema. El temps és actual, tot i que el text fou escrit i publicat fa dos anys, el problema plantejat encara es pateix a hores d'ara.

COHESIÓ

El text es troba cohesionat per tres grans camps semàntics que mantenen entre ells una relació pragmàtica de causa-efecte. El camp semàntic de l'horta (*hortalisses, horta, parcel·letes, conrear, regar, tomateres, séquies...*), el de la indústria i l'expansió de la ciutat (*naus industrials, finques, barris, solars, plàstics, pots, contenidors, megabucs*), que són els dos medis que entren en conflicte i que constitueixen el tema del qual tracta el text, i les conseqüències d'aquest enfrontament: la contaminació i el deteriorament de l'horta (*enderrocs, abocadors, pudentor, bruta, abocadors, espessa, merda ...*). També podríem anomenar al primer paràgraf, però de menor importància, el camp semàntic del ferrocarril (*tren, estació, quilòmetres, direcció, destí ...*). Així mateix, s'hi ha d'analitzar la contraposició —antonímia— entre els diminutius utilitzats al text, tots ells referits a l'horta de manera afectuosa: *campets, parcel·letes i trossets*, i els augmentatius referits al món de la ciutat i de la indústria: *megabucs, enorme espai, grans contenidors, més, enorme vaixell, més gran, més rics ...* amb els quals s'aconsegueix una forta modalització del text.

Trobem diferents díctics personals al text de primera persona del singular, especialment a la segona part del text, (*conec, veig, endevine, comence, entenc ...*), amb la qual cosa deduïm que a l'autora no li importa que s'hi mostre subjectivitat; també n'apareixen de primera persona del plural globalitzadors, amb forma de desinències verbals (*serem, trobem*), de pronoms febles (*ens*) o de possessius (*nostra*), amb els quals l'autora pretén identificar el seu punt de vista amb el del lector i, al mateix temps, fer-nos veure que és un problema que ens afecta a tots.

Com a díctics espacials podem esmentar la presència dels noms d'algunes zones de València i els seus voltants per on passa el tren en el seu trajecte cap a Castelló: *l'estació del Nord, la Font de Sant Lluís, la Punta, el port ...* Com a díctics temporals hem de destacar les formes verbals majoritàriament en present d'indicatiu (*ix, fa, continua, conserven ...*) que presenten com actual —2005— la situació que s'hi planteja i els futurs (*portarà, serem, serà...*) del darrer paràgraf referits al futur immediat que ens espera als valencians.; a més, podem citar "*a l'estiu*", referit a aquesta estació, ja pròxima en el moment de la publicació de l'article, del 2005.

Pel que fa als elements fòrics, una catàfora a la fi del primer paràgraf "*Comença un malson*" marca tot el text, ens avisa que tot allò que explicarà a continuació, no sabem encara què és, però que no serà bo. Aporta ja modalització i subjectivitat al text, ja ens presenta quina serà la seua postura davant el problema que plantejarà.

El text no és massa ric en connectors, en trobem alguns ordenadors o naturals en començar el segon i tercer paràgraf "*a poc d'eixir*" i "*tot seguit*" que serveixen per enllaçar els paràgrafs; i dos connectors lògics al darrer paràgraf: un d'addició (*fins i tot*) i un de contrast (*però*).

Com ja hem avançat en algun dels apartats anteriors, ens trobem amb un text molt modalitzat: l'autora expressa contínuament la seua indignació davant la destrucció de l'horta que s'està produint, amb diferents recursos. En primer lloc, l'autora al llarg de l'article, selecciona la informació, triant i parlant només dels aspectes negatius del progrés i els problemes que comporta, només descriu la decadència de la zona i els esdeveniments futurs negatius, i veu el desenvolupament com una cosa perjudicial. L'abundància de díctics personals de primera persona ajuda a presentar les opinions com a pròpies i subjectives. El principal recurs modalitzador és, sens dubte, l'ús connotat del llenguatge, amb un lèxic valoratiu que ens mostra la seua postura subjectiva de manera evident (substantius: *malson, especulació, runes, desallotjament, pudentor, merda, verdim ...*; adjectius: *esquelètiques, engabiada, bruta, espessa, il·legal, incontrolats...*). A més podem esmentar el to irònic de la frase del darrer paràgraf introduïda per l'exclamació "*Fantàstic! Serem el més ...*", les interrogacions retòriques, i especialment el ja comentat trencament del registre del text amb la forma vulgar "*merda*". El cas dels diminutius afectuosos referits al camp i els augmentatius rebutjadors atribuïts a les indústries que atempten contra l'horta ja han estat comentades suara, de la mateixa manera que la catàfora definitòria de tot el que se'ns presentarà.